

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Projectverslag

Inspectie naleving Wet arbeid vreemdelingen en Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag Intermediairs 2010

Uitzendbureaus en handmatige agrarische loonbedrijven

Arbeidsinspectie, Den Haag
Inspectieonderwerp

AI-directie
Manager strategie
Landelijk Projectleider
Land. Projectsecretaris
Ondersteunend Specialist
Looptijd project
Correspondentieadres

6 juni 2011
Naleving Wet arbeid vreemdelingen en Wet minimumloon en
minimumvakantiebijslag
Arbeidsmarktfraude
H. Koenders
W.J.M. van Heijningen
B.R. Hoeder
P. Roelofsen/F. Engelage/L. Bruynen
1 januari 2010 – 31 december 2010
Directie AMF, Postbus 820, 3500 AV Utrecht
T.a.v. Mw. B.R. Hoeder

Voorwoord

Een deel van de illegale arbeid in Nederland wordt gefaciliteerd door malafide uitzendondernemingen. Door het niet betalen van belastingen en premies, door werknemers onder het cao-loon dan wel het wettelijk minimumloon te betalen kunnen deze malafide uitzendbureaus goedkoper arbeid leveren dan uitzendbureaus die zich wel aan de regels houden. Dit leidt tot verdringing op de arbeidsmarkt en tot oneerlijke concurrentie.

De overheid neemt verschillende maatregelen om deze kwalijke praktijken te bestrijden. Zo zijn wettelijke maatregelen getroffen waardoor uitzendkrachten beter beschermd worden tegen malafide uitzendbureaus en waardoor inleners gestimuleerd worden om met gecertificeerde uitzendbureaus in zee te gaan. Door het invoeren van een registratieplicht in 2012 wordt een ieder die zich bezig houdt met uitzenden van personeel verplicht zich als zodanig te registreren bij de Kamer van Koophandel. Daarnaast zet de Arbeidsinspectie veel inspectiecapaciteit in om illegale arbeid en onderbetaling door malafide intermediairs te bestrijden. Bovendien werkt de Arbeidsinspectie steeds meer samen met de SIOD, de Belastingdienst en de Stichting Naleving Cao voor Uitzendkrachten om de aanpak van malafide intermediairs zo effectief mogelijk te maken. De branche zelf is ook actief in het bestrijden van genoemde misstanden, onder andere door het ingevoerde certificeringsstelsel voor uitzendondernemingen en door het controleren van de naleving van de uitzendcao.

In 2010 heeft de Arbeidsinspectie, net als in eerdere jaren, intermediairs gecontroleerd op naleving van de Wet arbeid vreemdelingen en de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Deze inspecties zijn uitgevoerd bij inlenende bedrijven, uitzendbureaus en handmatige agrarische loonbedrijven. In dit verslag zijn de resultaten van deze inspecties beschreven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen gecertificeerde en niet-gecertificeerde intermediairs om een indicatie te geven van het verschil in naleving tussen de gecontroleerde gecertificeerde en niet-gecertificeerde intermediairs.

De resultaten laten een teleurstellende uitkomst zien voor wat betreft de mate van naleving. Ondanks alle inspanningen, zowel preventief als repressief gericht, is het percentage geconstateerde overtredingen gestegen. Met de door het kabinet aangekondigde maatregelen ten aanzien van een steviger fraudeaanpak zullen niet-willers harder worden aangepakt. Met de voorlichtingscampagne gericht op goed werkgeverschap worden niet-weters op het goede spoor gezet.

Den Haag, juni 2011

De directeur van de Arbeidsinspectie directie Arbeidsmarktfraude,

drs. A. van Dijk

Samenvatting

Aanleiding

De Arbeidsinspectie (AI) bestrijdt illegale arbeid en onderbetaling. De AI zet een substantieel deel van haar inspectiecapaciteit in bij ondernemingen in de uitzendsector. De reden hiervoor is dat illegale arbeid in een aantal sectoren gefaciliteerd wordt door intermediairs (uitzendbureaus en loonbedrijven). Regelmatig verschijnen berichten in het nieuws over uitzendbureaus. Dit betreft vaak uitzendbureaus die het niet zo nauw nemen met de naleving van wet- en regelgeving. Vooral buitenlandse werknemers zijn het slachtoffer van malafide praktijken van dergelijke intermediairs. Door haar inspecties draagt de AI bij aan de bestrijding van dergelijke praktijken.

De AI controleert in- en uitleners gericht, op basis van risicoanalyse en meldingen. Ook worden uitzendbureaus gecontroleerd die eerder de wet hebben overtreden.

Doelstellingen en doelgroep

De doelstellingen van het project Intermediairs 2010 waren:

- Het terugdringen van illegale tewerkstelling;
- Het bestrijden van onderbetaling in het kader van de WML;
- Het bestrijden van identiteitsfraude.

Tot de doelgroep van het project behoorden uitzendbureaus, uitleenbedrijven (bedrijven die zich bezig houden met het ter beschikking stellen van uitzendkrachten, ook als zij zichzelf geen uitzendbureau noemen) en handmatige agrarische loonbedrijven.

Uitvoering

Het project kende twee deelprojecten. In het eerste deelproject startten de inspecties met administratief onderzoek bij intermediairs, eventueel gevolgd door werkplekcontrole bij inlenende bedrijven. In het tweede deelproject zijn de inspecties gestart bij inlenende bedrijven. Waar een overtreding werd vermoed, is ook het betreffende uitzendbureau geïnspecteerd.

Ten behoeve van de uitvoering van het project heeft de AI samengewerkt met andere diensten, zoals Belastingdienst en politie. Dit betrof enerzijds de uitwisseling van gegevens die dienden voor een goede selectie van risicovolle bedrijven, anderzijds heeft de AI

gezamenlijk met deze instanties geïnspecteerd.

Inspectieresultaten

De AI heeft in het inspectieproject 440 inspecties uitgevoerd, waarbij in totaal 816 ondernemingen zijn geïnspecteerd: 390 intermediairs en 426 inlenende bedrijven.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geïnspecteerde ondernemingen. Zij geven geen representatief beeld over de sector als geheel.

Bij 24% van de inspecties bij inleners en uitleners heeft de AI een overtreding van de Wav en/of de WML geconstateerd. De AI heeft in 2010 194 boeterapporten opgemaakt voor een bedrag van ruim 3,5 miljoen euro.

De AI heeft ten aanzien van 158 personen vastgesteld dat zij illegaal tewerkgesteld werden. Meer dan de helft hiervan was afkomstig uit Bulgarije. Er waren 37 personen op papier werkzaam als zelfstandige zonder personeel. Omdat zij feitelijk arbeid verrichtten als werknemer en hun werkgevers niet beschikten over de benodigde tewerkstellingsvergunningen, was er sprake van overtreding van de Wav.

Ten aanzien van 204 personen heeft de AI geconstateerd dat zij werden onderbetaald. Ruim driekwart van hen was afkomstig uit één van de landen uit Midden- en Oost Europa.

Conclusies en aanbevelingen

Het percentage overtredingen dat de AI in 2010 in het kader van dit inspectieproject heeft geconstateerd is gestegen ten opzichte van 2009; van 20% naar 24%. Dit percentage heeft zowel betrekking op intermediairs als op inlenende bedrijven.

Als alleen gekeken wordt naar de gecontroleerde intermediairs, is het percentage overtredingen begaan door de gecontroleerde gecertificeerde én niet-gecertificeerde uitzendbureaus in 2010 flink gestegen ten opzichte van 2009 (van 14% naar 22%).

Het percentage gecontroleerde gecertificeerde intermediairs dat de Wav en/of de WML heeft overtreden is iets lager dan het percentage niet-gecertificeerde intermediairs, namelijk 21% respectievelijk 23%. In de soort overtreding (administratief, illegale tewerkstelling, onderbetaling) zit geen

significant verschil. In absolute aantallen gaat het om 40 gecertificeerde uitzendbureaus en 46 niet-gecertificeerde uitzendbureaus waarbij een of meerdere overtredingen zijn geconstateerd.

De toename van het geconstateerde percentage overtredingen door intermediairs kan worden verklaard door enerzijds de gerichte controles van de AI. Anderzijds is door de economische crisis de druk op uitzendbureaus toegenomen om zo goedkoop mogelijk hun diensten aan te bieden. Voor een deel van hen heeft dit er mogelijk toe geleid dat zij over de grenzen van de wet zijn gegaan.

Het aantal aangetroffen illegaal tewerkgestelde personen per onderneming laat een dalende lijn zien. Werden in 2008 gemiddeld nog 1,9 personen illegaal tewerkgesteld per inspectie waarbij een overtreding werd geconstateerd, in 2010 was dit gedaald tot 1,5 illegaal tewerkgestelde per inspectie met overtreding.

In 2011 besteedt de AI wederom een deel van haar inspectiecapaciteit aan de uitzendsector en haar inleners. In het eerste kwartaal van dat jaar is tevens het interventieteam Uitzendbureaus Noord-Brabant en Limburg nog actief. Over de bevindingen van dit interventieteam wordt afzonderlijk verslag gedaan.

De AI en de Belastingdienst geven prioriteit aan controles bij uitzendbureaus waarvan vermoed wordt dat deze wet- en regelgeving niet naleven. In dat kader maakt de SIOD een risicoanalyse van deze sector op basis van gegevens van onder meer de Belastingdienst en de AI. Op basis van de uitkomsten bezien genoemde instanties waar en op welke wijze zij in 2011 de samenwerking kunnen intensiveren en notoire overtreders hard kunnen aanpakken.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aanleiding en doelstelling project	6
1.1. Aanleiding	
1.2. Doelstelling en doelgroep	
2. Over de inspecties	7
2.1. Projectopzet	
2.2. Samenwerking	
3. Resultaten inspecties	8
3.1. Totaalresultaat van het project	
3.2. Identiteitsfraude	9
3.3. Pseudo-zzp'ers	
3.4. Arbeidskrachten	10
4. Conclusies en actiepunten	11
4.1. Conclusies	
4.2. Actiepunten	

1. Aanleiding en doelstelling project

1.1 Aanleiding

De Arbeidsinspectie (AI) wil bewerkstelligen dat in Nederland veilig, gezond en eerlijk wordt gewerkt. In dit kader houdt de AI toezicht op de naleving van regels die betrekking hebben op de veiligheid van het werk, de gezondheid van werknemers en de regulering van de arbeidsmarkt. De Wet arbeid vreemdelingen (Wav) biedt de wettelijke grondslag voor het bestrijden van illegale tewerkstelling – ter bevordering van eerlijke concurrentieverhoudingen, bescherming van de arbeidsmarkt en het tegengaan van uitbuiting. De Wet minimumloon en minimum vakantietoelagen (WML) is eveneens een instrument om uitbuiting van werknemers te bestrijden. De directie Arbeidsmarktfraude van de AI is toezichthouder op de naleving van onder meer deze twee wetten. Het uitgangspunt bij de handhaving is dat de AI zich op basis van risicoanalyse in de eerste plaats richt op de branches en bedrijven waar sprake is van hoge risico's en/of lage naleving. De inspectielast komt daarmee te liggen bij de sectoren en bedrijven die deze het meest nodig hebben.

In een aantal sectoren vindt illegale tewerkstelling vooral via intermediairs plaats. Illegale tewerkstelling gaat vaak gepaard met slechte arbeidsvoorwaarden, soms ook met slechte arbeidsomstandigheden en huisvesting. De AI zet daarom een substantieel deel van haar inspectiecapaciteit in voor de bestrijding van illegale arbeid via uitzendbureaus en loonbedrijven. Bij deze inzet wordt onderscheid gemaakt tussen gecertificeerde en niet-gecertificeerde uitzendbureaus. De gecertificeerde intermediairs worden periodiek gecontroleerd door private inspectie-instellingen in verband met hun certificering. Bij niet-gecertificeerde intermediairs ontbreekt deze controle, wat de kans op niet-naleving groter maakt. Daarom ligt de focus van de inspecties op niet-gecertificeerde ondernemingen.

De overheid ondersteunt de aanpak van malafide uitzendbureaus door een aantal maatregelen. Zo is een wetsvoorstel in voorbereiding betreffende registratieplicht voor uitzendondernemingen. Ondernemingen die zich niet als uitzendonderneming registreren in het Handelsregister, krijgen een bestuurlijke boete opgelegd. Ook de inlener die zaken doet met een niet als uitzendonderneming geregistreerde onderneming wordt beboet. De AI gaat toezicht houden op de naleving van

deze bepalingen. Ook gegevensuitwisseling tussen de overheid (AI en Belastingdienst) en private partijen met betrekking tot intermediairs die de Wav en/of de WML overtreden wordt in dit wetsvoorstel mogelijk gemaakt.

In dit verslag staan de resultaten beschreven van de in 2010 verrichte inspecties bij zowel intermediairs als inlenende bedrijven.

1.2 Doelstelling

De doelstellingen van het inspectieproject Intermediairs 2010 waren:

- ❖ Het verbeteren van de naleving van de Wav door intermediairs.
- ❖ het tegengaan van onderbetaling in het kader van de WML.
- ❖ het bestrijden van identiteitsfraude.

Tot de doelgroep van het project behoorden uitzendbureaus, uitleenbedrijven (bedrijven die zich bezig houden met het ter beschikking stellen van uitzendkrachten, ook als zij zichzelf geen uitzendbureau noemen) en handmatige agrarische loonbedrijven. In dit verslag worden deze bedrijven gezamenlijk met "intermediairs" aangeduid.

De AI bevordert door overleg, voorlichting, toezicht en handhaving dat de wetgeving over veiligheid en gezondheid op het werk wordt nageleefd. Bovendien bestrijdt ze illegale tewerkstelling en oneerlijke concurrentie. Daarbij geeft de AI prioriteit aan de aanpak van ernstige schendingen van de wet. De AI heeft als motto 'hard waar het moet en zacht waar het kan'. Dit betekent dat zij bij haar inspecties rekening houdt met de wijze waarop afzonderlijke sectoren en bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid nemen.

2. Over de inspecties

2.1 Projectopzet

Het inspectieproject Intermediairs 2010 had een looptijd van 1 januari tot en met 31 december 2010.

De opzet van het inspectieproject 2010 is vergelijkbaar met dat van voorgaande jaren. Hierdoor kunnen mogelijke ontwikkelingen in de naleving zichtbaar gemaakt worden.

1. Administratief onderzoek bij intermediairs:

De inspecteurs zijn gestart met het doen van administratief onderzoek bij het uitzendbureau of loonbedrijf. De selectie van de gecertificeerde intermediairs heeft grotendeels plaatsgevonden op basis van signalen van de inspectieteams zelf en van ketenpartners in de handhaving zoals de Belastingdienst, gemeenten en de SIOD. Ook inspecties in andere projecten kunnen aanleiding zijn om in een later stadium een uitzendbureau te controleren. De selectie van niet-gecertificeerde uitzendbureaus kan, naast meldingen, ook op basis van een steekproef hebben plaatsgevonden. Als daar aanleiding toe bestond, hebben de inspecteurs vervolgens een werkplekcontrole ingesteld bij inlenende bedrijven. Bij geconstateerde overtreding van de Wav is zowel tegen de intermediair als tegen het inlenende bedrijf een boeterapport opgemaakt.

2. Onderzoek startend bij inlenende bedrijven

In dit deelproject zijn de inspecteurs gestart met inspecties bij ondernemingen die naar verwachting regelmatig uitzendkrachten inlenen. De inleners zijn geselecteerd op bedrijvigheid waarbij veel handmatige, laaggeschoolde arbeid plaatsvindt. Als naar aanleiding van de controle bij de inlener vermoedens van illegale arbeid of onderbetaling van uitzendkrachten ontstonden, hebben de inspecteurs vervolgens administratief onderzoek verricht bij de desbetreffende intermediairs.

2.2 Samenwerking

Een deel van de inspecties is gezamenlijk verricht met andere diensten zoals de politie en de Belastingdienst. Ook voor de Belastingdienst is de uitzendsector een belangrijk aandachtsgebied. Op basis van het convenant dat de AI, de SIOD en de Belastingdienst in 2010 hebben afgesloten,

geeft de AI gegevens over vermoedelijke overtredingen van regelgeving op het werkterrein van de Belastingdienst door aan deze dienst. De meldingen kunnen voor de Belastingdienst aanleiding zijn om een boekenonderzoek bij de desbetreffende onderneming in te stellen. Daarnaast maakt de SIOD op basis van dit convenant bestandsvergelijkingen die moeten leiden tot een betere risicoanalyse.

De AI voert overleg met organisaties in de uitzendbranche over het doen van meldingen van vermoedelijke overtredingen Wav en WML.

De Stichting Naleving Cao voor Uitzendkrachten (SNCU) controleert uitzendbureaus op naleving van de bepalingen uit de collectieve arbeidsovereenkomst voor uitzendkrachten. Indien daar vermoedens van onderbetaling in het kader van de WML voortvloeien, doet de SNCU een melding aan de AI.

Door de inspecties van de AI bij intermediairs op naleving van de Wav en de WML, komen ook andere onrechtmatigheden boven tafel. Hierbij kan worden gedacht aan slechte huisvesting, niet betaalde ziekte-dagen, niet afgedragen belastingen en premies. De AI verstrekt waar relevant gegevens uit de inspecties aan andere diensten/instanties zoals de Belastingdienst, UWV en gemeenten.

3. Resultaten inspecties

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het inspectieproject bij intermediairs en inlenende bedrijven weergegeven.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geïnspecteerde ondernemingen. Zij geven geen representatief beeld over de uitzendsector als geheel.

3.1 Totaalresultaat van het project

De AI heeft 440 inspecties uitgevoerd, waarbij in totaal 390 intermediairs zijn gecontroleerd op naleving van de Wav en/of de WML. Daarnaast zijn nog eens 426 inlenende bedrijven gecontroleerd.

Bij 24% van de inspecties bij inleners en uitleners heeft de AI een overtreding van de Wav en/of de WML geconstateerd.

Als alleen gekeken wordt naar de gecontroleerde intermediairs binnen dit project (390) heeft de AI bij 22% van de inspecties (86) een overtreding geconstateerd.

Op basis van de inspectieresultaten geeft de AI een indicatie of er verschil is in de mate van overtredingen tussen de gecontroleerde gecertificeerde en niet-gecertificeerde intermediairs. Het percentage gecontroleerde gecertificeerde intermediairs dat de Wav en/of de WML heeft overtreden, is iets lager dan het percentage niet-gecertificeerde intermediairs, namelijk 21% respectievelijk 23%. In absolute aantallen gaat het om 40 gecertificeerde uitzendbureaus en 46 niet-gecertificeerde uitzendbureaus waarbij een of meerdere overtredingen zijn geconstateerd.

Er zit weinig verschil tussen de gecertificeerde en de niet-gecertificeerde uitzendbureaus voor wat betreft de soort Wav-overtreding (een administratieve overtreding of het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunning).

In vergelijking met 2009 is het percentage overtredingen bij zowel de gecontroleerde niet-gecertificeerde als gecontroleerde gecertificeerde intermediairs flink toegenomen. Toen bedroeg het percentage overtredingen 12% respectievelijk 15%. De stijging is het grootst bij de gecontroleerde niet-gecertificeerde uitzendbureaus: van 12% in 2009 naar 23% in 2010.

Er zijn 194 boeterapporten opgemaakt voor een bedrag van ruim € 3,5 miljoen.

In totaal heeft de AI 761 overtredingen¹ geconstateerd, zowel bij intermediairs als bij inleners:

- 376 keer het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunning;
- 117 keer het ontbreken van kopieën van identiteitsdocumenten van buitenlandse werknemers in de administratie;
- 3 keer het niet verlenen van alle medewerking, die de toezichthouder kan vorderen bij het vaststellen van de identiteit van de arbeidskrachten die voor de werkgever werken of hebben gewerkt.
- 262 overtredingen van de WML betreffende onderbetaling van het loon en/of de vakantiebijslag.
- 3 overtredingen WML betreffende het ontbreken van stukken ter bepaling van het loon of de vakantiebijslag. De werkgever moet op vordering van de inspecteur dergelijke stukken kunnen overleggen. Als hij dat niet doet, waardoor de inspecteur niet kan controleren of het wettelijke minimumloon en de vakantiebijslag is uitbetaald, is er sprake van overtreding van artikel 18b lid 2 WML.

Hoewel de AI relatief gezien bij meer inspecties dan in 2009 overtredingen heeft geconstateerd, is het aantal overtredingen gedaald ten opzichte van het aantal van 2009. Dit wordt veroorzaakt door een flinke afname van het aantal overtredingen betreffende het ontbreken van kopieën van identiteitsdocumenten van buitenlandse werknemers in de administratie; van 482 in 2009 naar 117 in 2010. Het aantal geconstateerde WML-overtredingen is echter gestegen van 238 in 2009 naar 262 in 2010. Ook heeft de AI ten aanzien van meer personen dan in 2009 geconstateerd dat de benodigde tewerkstellingsvergunning ontbrak.

Meldingen

De AI heeft in 2010 ongeveer 90 meldingen ontvangen van diverse organisaties zoals het UWV WERKbedrijf, de Belastingdienst en de politie. Ook werkgevers en werknemers hebben diverse meldingen gedaan. Via het Liaisonbureau van de Arbeidsinspectie zijn 21 meldingen over uitzendbureaus ontvangen en gecontroleerd.

Dit bureau ontvangt onder meer meldingen vanuit het buitenland over onderbetaling van

¹ Elke overtreding betreft één persoon. Een werkgever kan meerdere personen tewerkgesteld hebben waarmee de Wav of WML wordt overtreden. Per persoon kunnen meerdere artikelen van de wet worden overtreden.

werknemers die inmiddels zijn teruggekeerd naar het land van herkomst. De meeste van deze meldingen zijn afkomstig uit Polen.

Van de ontvangen meldingen hebben er 50 geleid tot een inspectie. Niet alle meldingen kunnen worden gecontroleerd omdat deze niet altijd voldoende informatie bevatten op basis waarvan een onderzoek kan worden ingesteld. Soms heeft de melding betrekking op andere wetgeving dan die waarvoor de AI bevoegd is te inspecteren. In dat geval draagt de AI de melding over aan de desbetreffende instantie. Dat is in 2010 12 keer gebeurd, waarvan 6 keer aan de SIOD.

Bij 26% van de inspecties die naar aanleiding van een melding van vermoedelijke illegale tewerkstelling en/of onderbetaling zijn verricht, is een overtreding geconstateerd. De ene helft van deze overtredingen had betrekking op onderbetaling, de andere helft op het ontbreken van de tewerkstellingsvergunning.

De AI heeft naar aanleiding van inspecties in andere sectoren (bouw, schoonmaak, land- en tuinbouw etc.) intermediairs gecontroleerd op naleving van de Wav en de WML. In 2010 zijn 1.291 intermediairs gecontroleerd (inclusief de inspecties binnen het project intermediairs), waarvan 634 gecertificeerde en 657 niet-gecertificeerde intermediairs. Bij 18% respectievelijk 21% van deze intermediairs heeft de AI een overtreding van de Wav en/of de WML geconstateerd. In 2009 bedroeg het percentage geconstateerde overtredingen bij gecertificeerde 13% en bij niet-gecertificeerde intermediairs 19%.

3.2 Identiteitsfraude

Ten behoeve van de inspectie op naleving van de Wav bekijkt de inspecteur het identiteitsdocument van de werknemer om te bepalen of hij of zij een vreemdeling in de zin van de Wav is. De inspecteur controleert het document (of het kopie ervan) op echtheid en geldigheidsduur. Personen die normaal geen vrije toegang tot de arbeidsmarkt hebben, kunnen zich op deze manier wel vrije toegang verschaffen. Het is maar de vraag of er in dat geval belastingen en premies worden afgedragen.

Bij de inspecties in dit project zijn 9 vreemdelingen werkend aangetroffen op een vals dan wel vervalst identiteitsdocument. De kopieën die de inspecteurs hebben aangetroffen van deze valse of vervalste

documenten zijn onbruikbaar gemaakt. Het uitzendbureau is van dit feit op de hoogte gesteld.

Daarnaast waren 4 personen werkzaam op het document van een ander.

3.3. Pseudo-zzp'ers

De AI heeft bij een aantal inspecties geconstateerd dat werkgevers arbeid laten verrichten door zzp'ers, ook in sectoren waarin dat niet gebruikelijk is. Door het inzetten van (pseudo-)zzp'ers proberen sommige werkgevers onder de tewerkstellingsvergunningplicht uit te komen. Bovendien is het WML niet van toepassing op zelfstandigen, zodat een lagere beloning dan het WML de werkgever niet verweten kan worden.

De AI toetst aan de feitelijke situatie of deze zzp'ers daadwerkelijk als zelfstandige aan het werk zijn, of dat er in werkelijkheid sprake is van het verrichten van arbeid als werknemer. Als dat laatste het geval is, maakt de AI een boeterapport op tegen de werkgever. Ook binnen het project Intermediairs is de AI dergelijke situaties tegengekomen. In totaal heeft de AI van 37 zzp'ers vastgesteld dat zij feitelijk arbeid in de zin van de Wav verrichtten en dat het desbetreffende uitzendbureau voor hen over een tewerkstellingsvergunning had moeten beschikken. Van hen waren er 35 afkomstig uit Bulgarije, 2 uit Roemenië.

Naar aanleiding van een klacht die ontvangen is door Meld Misdaad Anoniem (MMA) heeft de AI onderzoek verricht bij een uitzendbureau en een inlener. Hieruit bleek dat de inlener met medeweten van het uitzendbureau uren in mindering bracht op de werkbijblijven van de uitzendkrachten. Zo werden de eerste 8 gewerkte uren niet uitbetaald, omdat die door de inlener als zogenaamde inwerkuren werden beschouwd. Het uitzendbureau factureerde deze uren niet aan de inlener en betaalde de eerste werkdag niet uit aan de uitzendkrachten. De AI heeft een boeterapport opgemaakt tegen het uitzendbureau. Dit heeft het te weinig uitbetaalde bedrag inmiddels nabetaald aan de uitzendkrachten.

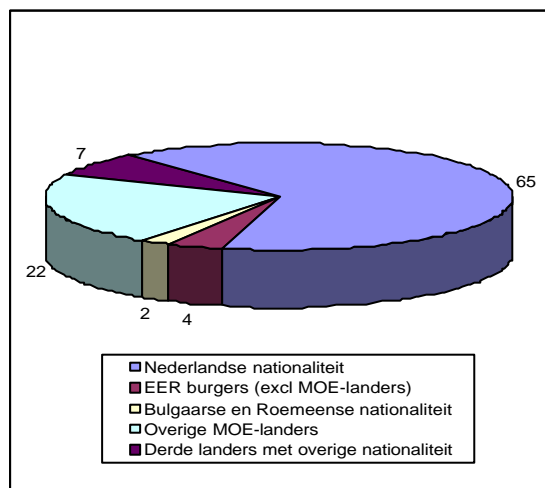
3.4 Arbeidskrachten

Nationaliteit

Bij de inspecties zijn in totaal 7.831 arbeidskrachten aangetroffen. Hiervan

- heeft 65% de Nederlandse nationaliteit;
- heeft 22% een nationaliteit van één van de lidstaten (voornamelijk Polen) die op 1 januari 2004 zijn toegetreden tot de EU;
- is 4% van de arbeidskrachten afkomstig uit één van de andere landen van de Europese Economische Ruimte (EER) of Zwitserland, exclusief de werknemers uit de lidstaten van de EU die sinds 1 januari 2004 tot de EU zijn toegetreden;
- heeft 7% een nationaliteit van een land van buiten de EER;
- is 2% afkomstig uit Bulgarije of Roemenië.

Grafiek nationaliteit in %

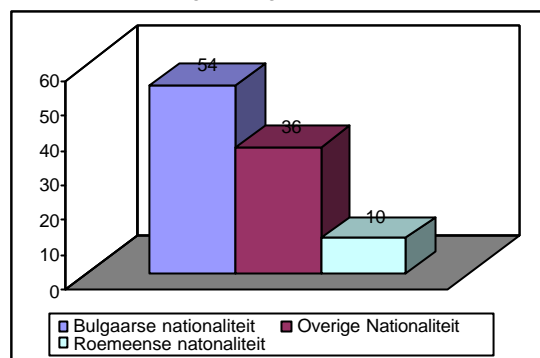

Arbeidskrachten en overtredingen Wav

De door de AI geconstateerde overtredingen van de Wav hadden betrekking op 158 personen. Meer dan de helft van de illegaal tewerkgestelde personen was afkomstig uit Bulgarije. Bijna 10% was afkomstig uit Roemenië. De overige illegaal tewerkgestelde personen waren afkomstig uit diverse landen.

Het percentage Bulgaren dat illegaal tewerkgesteld is neemt toe: van 44% in 2008 naar 54% in 2010.

Grafiek aantal illegaal twg naar nationaliteit in %

Arbeidskrachten en overtredingen WML

De door de AI geconstateerde overtredingen van de WML hadden betrekking op 204 personen. Bijna driekwart van de tewerkgestelde personen die werden onderbetaald was afkomstig uit Polen. De overige personen waren afkomstig uit diverse landen.

4. Conclusies en actiepunten

4.1. Conclusies

Het percentage overtredingen dat de AI in 2010 heeft geconstateerd binnen de uitvoering van het project intermediairs, is gestegen van 20% in 2009 naar 24% in 2010. Dit percentage heeft zowel betrekking op intermediairs als op inlenende bedrijven.

Als alleen naar de intermediairs binnen dit project gekeken wordt, is ten opzichte van 2009 een flinke toename te constateren van het percentage gecontroleerde uitzendbureaus waarbij de AI een overtreding heeft geconstateerd van de Wav dan wel de WML. Dit geldt zowel voor de gecontroleerde gecertificeerde als de niet-gecertificeerde uitzendbureaus. Het gemiddelde aantal illegaal tewerkgestelde personen waarop de overtredingen betrekking hebben laat een dalende lijn zien. In 2008 werden gemiddeld 2,4 illegaal tewerkgestelde personen per overtreding aangetroffen, in 2010 was dat gedaald tot 1,8 illegaal tewerkgestelde personen.

Opvallend is dat het aantal administratieve overtredingen (het niet verzenden van dan wel het niet bewaren van een kopie van het identiteitsbewijs van de buitenlandse werknemers in de administratie) beduidend is afgenomen. Dit heeft enerzijds te maken met twee uitspraken van de Raad van State uit 2010. Beide uitspraken betekenden een belangrijke wijziging van het toezicht op de naleving van artikel 15 Wav, omdat er volgens de Raad van State geen onderscheid gemaakt mocht worden tussen Nederlanders en andere EU-nationaliteiten. Het handhavingsbeleid is naar aanleiding van deze uitspraken aangepast. Als van vreemdelingen de identiteit vastgesteld wordt aan de hand van een origineel ID-bewijs of een kopie ID-bewijs bij de werkgever respectievelijk een opdrachtgever voorhanden is, dan wordt voor vreemdelingen met een EER-nationaliteit (inclusief Zwitserland) géén boeterapport opgemaakt voor overtreding van artikel 15 Wav. Voor Roemenen en Bulgaren moet wel voldaan worden aan de bepalingen van artikel 15 Wav.

Anderzijds kan de afname van het aantal administratieve overtredingen erop wijzen dat de regels over deze bepaling bekender zijn geworden en daardoor beter nageleefd worden. Via de SZW-campagne "Weet hoe het zit" is in 2010 aan werkgevers voorlichting verstrekt, onder meer over het werken met buitenlandse arbeidskrachten. In 2011 start

een nieuwe campagne, gericht op goed werkgeverschap.

Het aantal overtredingen betreffende het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunning en betreffende onderbetaling is juist toegenomen. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat de nasleep van de economische crisis een aantal uitzendbureaus heeft doen besluiten om hun product zo goedkoop mogelijk aan te bieden, ook al leidt dat tot overtreding van wet- en regelgeving. Een deel van de overtreders betreft uitzendbureaus die het überhaupt niet zo nauw nemen met de naleving. Deze zullen met hardere middelen moeten worden aangepakt. Het kabinet heeft maatregelen aangekondigd om fraude steviger te kunnen aanpakken. De boetebedragen voor overtredingen van de WML en Wav gaan omhoog, bij de tweede overtreding wordt bedrijven naast de boete een last onder dwangsom opgelegd of wordt stillegging van werkzaamheden in het vooruitzicht gesteld. Bij de derde overtreding wordt de dwangsom geïnd of het bedrijf stilgelegd.

In Noord-Brabant en Limburg is van 1 oktober 2009 tot en met 31 maart 2011 een samenwerkingsverband tussen de Belastingdienst, de SIOD, UWV, gemeenten, politie en AI) actief geweest. Dit interventieteam heeft 56 uitzendbureaus gecontroleerd op naleving van arbeidswetgeving, belasting- en sociale zekerheidswetgeving. Bij 77% van de gecontroleerde uitzendbureaus zijn een of meerdere overtredingen van genoemde wetgeving geconstateerd. De resultaten van het interventieteam worden in een apart verslag beschreven.

4.2 Actiepunten

Door gezamenlijk met andere (inspectie)diensten te controleren kan het financiële gewin van illegale arbeid weggenomen worden door versnelde boeteoplegging, naheffing belastingen en premies en eventueel beslaglegging door Invorderaar Belastingdienst. De SIOD heeft in 2010 een risicoanalyse op bedrijfsniveau gemaakt ten behoeve van het project Intermediairs. Ook gegevens van de Belastingdienst maken onderdeel uit van deze analyse. Op basis van de uitkomst ervan gaan

Belastingdienst en AI gezamenlijke acties in gang zetten.

Naast het verrichten van inspecties door de overheid is het belangrijk dat de branche zelf bijdraagt aan het bestrijden van malafiditeit. Het keurmerk van de Stichting Normering Arbeid (SNA) dat inmiddels al enkele jaren bestaat, geeft aan dat ondernemingen voldoen aan de vereisten van de norm NEN-4400-1 of 4400-2. De eerstgenoemde norm is onlangs aangepast. Zo is nu opgenomen dat tenminste volgens de WML moet worden betaald. Niet naleving kan leiden tot het intrekken van het SNA-keurmerk. Ook kunnen inspectie-instellingen in het kader van certificering gaan inspecteren op de inzet van zzp'ers. Dergelijke aanpassingen kunnen de naleving van onder meer de Wav en de WML ten goede komen. Na aanpassing van de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs kan de AI de SNA informatie verstrekken over gecertificeerde intermediairs die beboet zijn voor overtreding van de Wav en/of de WML. De SNA kan op basis van deze informatie besluiten maatregelen te treffen tegen de desbetreffende intermediair, variërend van een extra inspectie tot intrekken van het certificaat.

Gelet op de resultaten van het inspectieproject, zet de AI in 2011 wederom een substantieel deel van haar inspectiecapaciteit in voor de controles bij intermediairs en hun inleners.